

AUDITUL PUBLIC INTERN LA NIVELUL INSTITUȚIILOR PUBLICE DIN ROMÂNIA

**Pelecaci Crina Maria,
Universitatea de Nord Baia Mare**

Abstract:

The adherence to the European Union has always entailed, and still entails, the adopting and applying of the Community's "acquirement", of the corresponding legislation in all the economic and social activities. Within the institutional reforms, the improvement and development of the system composed by financial and public audit is an essential element; this is where the well-established communitarian principles would fit, practices that the countries of the European Union apply successfully in forming, administrating and using public financial resources.

1. Organizarea auditului public intern la nivelul instituțiilor publice

În România, structura de audit public intern este organizată în conformitate cu art. 4 din Legea nr. 672/2002, astfel:

1. Unitatea Centrală de Armonizare pentru Auditul Public Intern (U.C.A.A.P.I.), constituită ca structură distinctă în cadrul Ministerului Finanțelor Publice având compartimente de specialitate și subordonată direct Ministrului Finanțelor Publice.

2. Comitetul pentru Audit Public Intern (C.A.P.I.), organism cu caracter consultativ, constituit din 11 membrii specialiști din afara Ministerului Finanțelor Publice, organizat pe lângă U.C.A.A.P.I.

3. Compartimentele de audit public intern din entitățile publice – care reprezintă structuri funcționale de bază în domeniul auditului public intern, care exercită efectiv funcția de audit public intern. Acest compartiment este constituit în directa subordonare a conducerii entității publice și prin atribuțiile sale nu trebuie să fie implicat în elaborarea procedurilor de control intern și în desfășurarea activităților supuse auditului public intern.

Conducătorul compartimentului de audit public intern este numit de conducătorul instituției publice cu avizul U.C.A.A.P.I., iar pentru unitățile publice subordonate numirea se face cu avizul organului ierarhic superior.

Conducătorul compartimentului de audit public intern este responsabil pentru organizarea și desfășurarea activităților de audit.

Funcția de auditor intern este incompatibilă cu exercitarea acestei funcții ca activitate profesională orientată spre recompensă sau profit.

2. Atribuțiile compartimentelor de audit public intern

Atribuțiile compartimentului de audit public intern sunt stabilite în conformitate cu prevederile art. 11 din Legea nr. 672/2002, astfel:

- elaborează norme metodologice specifice entității publice în care își desfășoară activitatea, cu avizul U.C.A.A.P.I. sau cu avizul ierarhic imediat superior în cazul entităților publice subordonate;

- elaborează proiectul planului anual de audit public intern;

- efectuează activități de audit public intern pentru a evalua dacă sistemele de management financiar și controlul entității publice sunt transparente și sunt conforme cu normele de legalitate, regularitate, economicitate, eficiență și eficacitate;

- informează U.C.A.A.P.I. despre recomandările neînsușite de către conducătorul entității publice auditate, precum și despre consecințele acestora;

- raportează periodic asupra constatărilor, concluziilor și recomandărilor rezultate din activitățile sale de audit;

- elaborează anual raportul activității de audit public intern;

- în cazul identificării unor iregularități sau posibile prejudicii, raportează imediat conducătorului entității publice și structurii de control intern abilitate.

Auditul public intern se exercită asupra tuturor activităților desfășurate într-o entitate publică, inclusiv din entitățile subordonate, cu privire la formarea și utilizarea fondurilor publice, precum și administrarea patrimoniului public.

Compartimentul de audit public intern auditează cel puțin o dată la 3 ani, fără a se limita la acestea, următoarele:

- angajamentele bugetare și legale din care derivă direct sau indirect obligații de plată, inclusiv din fondurile comunitare;

- plățile asumate prin angajamente bugetare și legale, inclusiv din fondurile comunitare;

- vânzarea, gajarea, concesiunea sau închirierea de bunuri din domeniul privat al statului sau al unităților administrativ teritoriale;

- concesiunea sau închirierea de bunuri din domeniul public al statului sau al unităților administrativ teritoriale;

- constituirea veniturilor publice, respectiv modul de autorizare și stabilire a titlurilor de creanță, precum și facilitățile asociate la încasarea acestora;

- alocarea creditelor bugetare;

- sistemul contabil și fiabilitatea acestuia;

- sistemul de luare a deciziilor;

- sistemele de conducere și control precum și riscurile asociate unor astfel de sisteme;

- sistemele informatice.

3. Normele de funcționare ale compartimentelor de audit public intern

Normele aplicabile compartimentului de audit public intern și auditorilor interni se rezumă la următoarele:

3.1. Norme de calificare

A. Carta auditorului intern și Codul privind conduita etică a auditorului intern

Aceasta este elaborată de către șeful compartimentului de audit public intern și este aprobată de către conducătorul entității publice. Carta auditului public intern fixează drepturile și obligațiile auditorului intern și urmărește să informeze despre obiectivele și metodele de audit; să clarifice misiunile de audit; să fixeze regulile de lucru între auditor și auditat; să promoveze regulile de conduită.

B. Codul privind conduita etică a auditorului intern

Codul privind conduita etică a auditorului intern reprezintă un ansamblu de principii și reguli de conduită care trebuie să guverneze activitatea auditorilor interni.

Scopul Codului privind conduita etică a auditorului intern este de a promova cultura etică în viziunea globală a profesiei de auditor intern.

Codul privind conduita etică a auditorului intern cuprinde reguli pe care auditorii externi trebuie să le respecte în executarea atribuțiilor.

3.2. Independență și obiectivitate

A. Independența organizatorică

Compartimentul de audit public intern funcționează în subordinea directă a conducătorului instituției publice, exercitând o funcție distinctă și independentă de activitățile instituției publice.

Prin atribuțiile sale, compartimentul de audit public intern nu trebuie să fie implicat în elaborarea procedurilor de control intern.

Activitatea de audit public intern nu trebuie să fie supusă ingerințelor externe începând de la stabilirea obiectivelor auditabile, realizarea efectivă a lucrărilor și până la comunicarea rezultatelor acesteia.

B. Obiectivitate individuală

Auditorii interni trebuie să aibă o atitudine imparțială, să nu aibă prejudecăți și să evite conflictele de interese.

Auditorii interni trebuie să-și îndeplinească atribuțiile în mod obiectiv și independent, cu profesionalism și integritate, potrivit normelor și procedurilor specifice activității de audit public intern.

C. Pierderea independenței și obiectivității auditorilor interni

Persoanele care sunt soți, rude sau afini până la gradul al patrulea inclusiv, cu conducătorul entității publice, nu pot fi auditori interni în cadrul aceleiași entități publice.

Auditorii interni nu pot fi desemnați să efectueze misiuni de audit public intern la o structură/entitate publică dacă sunt soți, rude sau afini până la gradul al patrulea inclusiv, cu conducătorul acesteia sau cu membri organului de conducere colectivă.

Auditorii interni care au responsabilități în derularea programelor și proiectelor finanțate integral sau parțial de Uniunea Europeană, nu trebuie implicați în auditarea acestor programe.

Auditorilor interni nu trebuie să li se încredințeze misiuni de audit public intern în sectoarele de activitate în care aceștia au deținut funcții sau au fost implicați în alt mod. Această interdicție se poate ridica după trecerea unei perioade de 3 ani.

Auditorii interni care se găsesc în una din aceste situații prevăzute mai sus, au obligația de a informa de îndată, în scris, conducătorul entității publice și șeful structurii de audit public intern.

3.3. Competența și conștiința profesională

A. Competența

Pregătirea și experiența auditorilor interni constituie un element esențial în atingerea eficacității activității de audit.

Auditorii interni trebuie să posede cunoștințe, îndemânare și alte competențe necesare pentru a-și exercita responsabilitățile individuale, mai ales:

- competențe în vederea aplicării normelor, procedurilor și tehnicilor de audit;
- competență în ceea ce privește normele și tehnicile contabile;

- cunoașterea principiilor de bază în economie, în domeniul juridic și în domeniile tehnologiilor informatice;

- cunoștințe suficiente pentru a identifica elementele de iregularitate și fraudă, nefiind în sarcina auditorilor interni investigarea acestora;

- capacitatea de a comunica oral și în scris, de a putea expune clar și eficient obiectivele, constatările și recomandările fiecărei misiuni de audit public intern;

Compartimentul de audit public intern trebuie să dispună în mod colectiv de toată competența și experiența necesară în realizarea misiunilor de audit.

Indiferent de natura lor, misiunile de audit public intern vor fi încredințate acelor persoane cu o pregătire corespunzătoare nivelului de complexitate al sarcinii.

Compartimentul de audit public intern trebuie să dispună de metodologii și sisteme IT moderne, de metode de analiză analitică, eșantioane statistice și instrumente de control a sistemelor informatice.

Șeful compartimentului de audit public intern trebuie să se asigure că pentru fiecare misiune de audit public intern, auditorii desemnați posedă cunoștințele, îndemânarea și competențele necesare pentru desfășurarea corectă a misiunii.

Pentru cunoștințe de strictă specialitate pot fi contractate servicii de expertiză/consultanță din afara entității publice.

B. Conștiința profesională

Auditorul intern trebuie să depună toate eforturile în decursul executării funcției sale și să ia în considerare următoarele elemente:

- perioada de lucru necesară pentru atingerea obiectivelor misiunii de audit;
- complexitatea și importanța domeniilor auditate;
- relevanța și eficacitatea procesului de gestiune a riscurilor de control;
- probabilitatea execuției erorilor, iregularităților și a unor disfuncționalități semnificative;

- costurile implementării unor controale suplimentare în raport cu avantajele preconizate.

Fiind conștient că procedurile de audit public intern nu pot garanta că toate riscurile semnificative au fost detectate, auditorul intern trebuie să dea dovadă de o vigilență sporită în ceea ce privește riscurile semnificative susceptibile să afecteze obiectivele, activitățile și resursele entității publice.

C. Pregătirea profesională continuă

Auditorii interni trebuie să-și îmbunătățească cunoștințele și practica profesională printr-o pregătire continuă.

Șeful compartimentului de audit public intern, respectiv conducerea entității publice, va asigura condițiile necesare pregătirii profesionale, perioadă destinată în acest scop fiind de minimum 15 zile pe an.

În scopul auditării specifice, pot fi contractate servicii de expertiză/consultanță din afara entității publice. Competența și capacitatea acestor servicii trebuie să verifice și lucrările supervizate de către structura de audit public intern solicitată.

Bibliografie:

- [1] Greceanu-Cocoș V., *Practica auditului la instituțiile publice*, Editura Adevărul, București, 1997
- [2] Cucoșel C., *Finanțe publice*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2004
- [3] Oprean I., *Control și audit financiar-contabil*, Editura Intelcredo, deva, 2002
- [4] Popescu Gh., *Procedurile controlului intern și auditul financiar, vol. I – III*, Editura Gestiunea, București, 1997
- [5] *Legea nr. 672/2002 privind auditul public intern*, publicată în M. Of. nr. 953 din 24.12.2002
- [6] *O.G. 119/1999 privind auditul public intern și controlul financiar preventiv, modificată și completată*, publicată în M. Of. nr. 195 din 26.03.2003
- [7] *O.M.F.P. nr. 38/2003 privind Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 672/2002 privind auditul public intern*, publicat în M.Of. nr. 130 bis din 27.02.2003
- [8] *Colecția revistei "Administrația Publică Locală"* anul 2003 și 2004
- [9] *Colecția revistei "Controlul Financiar"* anul 2003 și 2004
- [10] *Codul de etică al auditorilor interni*, www.cafr.ro
- [11] *Normele profesionale ale auditului intern*, www.cafr.ro
- [12] *Standarde de audit intern 2005*, www.cafr.ro